

Reflexions sobre el llenguatge

XIV/1979

Sobre qüestions de llenguatge tothom hi pot tenir la seva a dir. Volem dir, qualsevol parlant, qualsevol usuari de la llengua, pel sol fet d'ésser-ho, per la simple circumstància de servir-se habitualment d'una llengua determinada com a mitjà de comunicació i de tenir capacitat de rebre informació intel·ligible amb aquest mateix mitjà. En realitat, poques són les matèries en què qualsevol persona pot arribar a comptar amb una experiència tan intensa i continuada com és la del llenguatge, instrument del qual s'ha de servir cada dia, continuament, per a l'acompliment d'una funció que exigeix una eficàcia mínima imprescindible. I, efectivament, les discussions i les converses sobre els múltiples aspectes en què es pot considerar el llenguatge —el significat dels mots, la correcció, etc.— són mol més freqüents i usuals del que algú es podria pensar, i no es limiten, certament, als cercles dels especialistes, dels entesos o dels estudiosos, dels qui s'interessen particularment per aquesta matèria. Són molt els qui, potser només ocasionalment, no s'estan d'intervenir en aquestes discussions, d'exposar-hi els seus punts de vista i de fer-hi tota mena d'afirmacions, basant-se únicament en el que no podem deixar de considerar com un principi de raonament: la pròpia experiència com a subjecte parlants i com a membres d'una comunitat que té una llengua determinada com a mitjà de comunicació.

Hem tingut ocasió d'escoltar moltes vegades les afirmacions sobre qüestions de llenguatge formulades per persones que no posseeixen a penes coneixements gramaticals: a tot estirar unes escasses nocions vagament recordades dels temps escolars. I no podem pas dir que algunes vegades no hagin estat encertades. Però el que sol caracteritzar aquesta mena d'afirmacions i les fa generalment desencertades i francament desproveïdes de raó és la manca de reflexió ja que solen ésser el resultat d'observacions superficials i improvisades, que hom no ha comprovat si responien als mateixos actes lingüístics del qui les formula, els quals segurament les contradirien. La relació de significat entre els mots primitius i els seus derivats, la formació d'aquests darrers mots, per exemple, són punts que inclouen sovint a afirmacions aventurades sobre uns determinats casos concrets, formulades sense tenir en compte aquells altres del seu mateix parlar que no permetrien de sostenir-les. Cal concloure, doncs, que així com hi ha qui pot parlar amb coneixement de causa sobre plantes o sobre animals sense haver fullejat mai un llibre de botànica o de zoologia, també és possible que hi hagi qui hi digui la seva en matèria de llenguatge sense haver estudiat gramàtica ni lingüística, sempre, però, que les seves afirmacions recolzin en reflexions detingudes i exemotes d'improvisació.

Albert Janc